

Elżbieta Sarnowska

"Czy istniała barokowa teoria sztuki?", Jan Białostocki [w:] "Wiek XVII - Kontrreformacja - Barok", Wrocław-Warszawa-Kraków 1970 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/40, 108

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) WITKOWSKA Alina: "Tysiąc wierszy o sadzeniu grochu"...
W: Studia z teorii i historii poezji pod redakcją M. Głowińskiego. Seria II. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków 1970. IBL PAN. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej. T. XX, s. 51-70.

Mickiewiczowska ocena "Ziemianstwa polskiego" ukazana jako ironiczna polemika z reprezentowanym przez Koźmiana modelem polskości i programem literatury narodowej. Na podstawie analizy (zwłaszcza jednej jego odmiany: dydaktycznego poematu o rolnictwie) autorka rekonstruuje zawarty w nim typ etyki, problematyki historiozoficznej i model charakteru narodowego. Dokonywana się w ramach tego gatunku deheroizacja mitu rycerskiego, sakralizacja i rytualizacja zajęć rolniczych, pochwała pracy i pokojowego dorobku tradycji, preferowanie wartości idyllicznych składają się na program literacki i model polskości, zgodny z ideałem etycznym o charakterze ogólniejszym, uniwersalnym.

J.K.

BP/40

(I) BIAŁOSTOCKI Jan: Czy istniała barokowa teoria sztuki?
W: Wiek XVII - Kontrreformacja - Barok. Prace z historii kultury pod redakcją J. Pelca. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków 1970. IBL PAN. Studia Staropolskie. T. XXIX, s. 201-228.

Artykuł głosi tezę, iż w czasach renesansu i manieryzmu istniała bardziej lub mniej ścisła równoległość poglądów wypowiadanych przez teoretyków sztuki - i charakteru samych dzieł, natomiast w XVII w. powstała przepaść dzieląca teorię i praktykę poetycką. Dowodzi następnie, iż jedynie klasyczny nurt sztuki barokowej znalazł stosunkowo wyraźny odpowiednik w ówczesnej myśli o sztuce; nurt stricte barokowy (a więc dynamiczna, ekspresyjna sztuka metafory i ostentacji) stanowił przedmiot rozważań kształtujących się na marginesie doktryny klasycznej, związanych ponadto z tradycjami manieryzmu. Zasadnicze idee stylu barokowego zostaną sformułowane dopiero w oparciu o perspektywę historyczną.

E.S.

BP/40